

Protokoll fört vid besök hos Polismyndigheten i Hallands län, arresten Halmstad, den 22 maj 2012

Den 22 maj 2012 genomförde JO:s NPM-enhet, på uppdrag av justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger, besök i flera polisarrestorer i Hallands län. Enhetschefen Sven-Åke Jansson och föredraganden Elisabeth Sjöblom besökte i det sammanhanget arrestlokalerna i polisstationen i Halmstad. Besöket var förannmält.

Bakgrund

Justitieombudsmännen har enligt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO-instruktionen) tillsyn över dem som utövar offentlig verksamhet för att tillse att dessa följer lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. JO:s tillsyn omfattar bl.a. polisen. Ombudsmännen ska särskilt tillse att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttar regeringsformens regler om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter respekteras i den offentliga verksamheten.

Av 5 a § i JO-instruktionen framgår att justitieombudsmännen därutöver fullgör de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Opcat).

Syftet med det fakultativa protokollet är att upprätta ett system för regelbundna besök, genomförda av oberoende internationella och nationella organ, på platser där personer hålls frihetsberövade, för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Besökets genomförande

Besöket inleddes med att JO:s medarbetare togs emot av närpolischefen Ulf Bejrums och kommissarien Peter Öhrn samt inspektören Bengt Nilsson. Därefter förevisades arrestlokalerna. JO:s medarbetare genomförde en översiktlig

genomgång av omhändertagande- och arrestantblad, tillsynsblad och femtio avslutade kriminalärenden. Besöket avslutades med en sammanfattande genomgång med Ulf Bejrums.

laktagelser m.m. under besöket

Organisation m.m.

Från polismyndighetens sida anfördes sammanfattningsvis följande. I lokalerna finns åtta tillnyktringsceller och tolv anhållningsceller. Dubbelbeläggning förekommer i tillnyktringscellerna. Bemanningen utgörs av fem arrestvakter (enkelbemanning) som även utför andra arbetsuppgifter vid myndigheten. Arrestvakterna har genomgått en kortare arrestutbildning och flera har en bakgrund som vårdare hos Kriminalvården. Polispersonal tjänstgör vid behov i arresten. En tillnyktringsenhet med tre platser finns vid sjukhuset. Häktade förs bl.a. till häktet i Helsingborg och Göteborg då häkte saknas i Halmstad.

En skydds rond genomfördes i april 2012 i arrestlokalerna efter ett självmordsförsök då en intagen försökt strypa sig med ett lakan. En prioreringslista för åtgärder i arresten har upprättats i vilken uppmärksammade brister noterats. Vid en internkontroll 2011 inspekterades myndighetens samtliga arrestlokaler (Halmstad, Varberg, Falkenberg och Kungsbacka) och ett antal brister åtgärdades.

Celler och andra utrymmen

Frihetsberövade förs till arresten för inskrivning och arrestant- eller omhändertagandeblad upprättas. Förmansprövning görs av stationsbefäl eller på distans av vakthavande befäl i Halmstad när frihetsberövade förts till arresterna i Falkenberg eller Kungsbacka. Män avvisiteras i det kameraövervakade arrestintaget och kvinnor i cellen av kvinnlig personal. Alla erbjuds filter om detta kan ske utan men för säkerheten. Kläder och skor tillhandahålls.

Det finns tre förhörssrum och ett rum med provtagningsutrustning för trafiknykterhetsbrott samt ett läkarrum. Vidare finns två rastgårdar på vardera femton kvadratmeter. Rökning är tillåten på rastgården och cigaretter tillhandahålls vid behov. Böcker och tidningar finns att tillgå. Pengar och värdeföremål låses in i ett kassaskåp som finns i arresten.

Anhållningscellerna är utrustade med en väggfast säng, bord och bänk samt en vattenautomat. Det finns en toalett med handfat och spegel. Toaletten saknar dörr och spolats utifrån. Fönstret har nedvinklade persiennblad. Utrustningen i en tillnyktrings cell består av en galonmadrass och vattenautomat. Fönstret har nedvinklade persiennblad. Cellerna var i gott skick och gav ett välstädat intryck.

Två toaletter och en dusch finns i korridoren. Väntetider kan förekomma vid toalettbesök. Celler och hygienutrymmen städas dagligen.

Under vardagar tas frukost in från restaurangen i polishuset. Uppvärmda färdigrätter serveras vid övriga måltider. Specialkost går att beställa.

Frihetsberövade informeras inte rutinmässigt om möjligheten till utomhusvistelse på rastgården. Om behov finns sker tillsyn genom att arrestpersonalen går in i cellen vilket dokumenteras på tillsynsbladet.

Information om rättigheter och kontakt med omvärlden

I denna del antecknas inledningsvis följande. Enligt 2 § häktesförordningen (2010:2011) ska varje intagen i anslutning till att han eller hon tas in i en förvaringslokal informeras om verkställighetens innebörd på ett språk som han eller hon förstår. Sådan information ska också lämnas vid andra tillfällen så snart det finns anledning till det.

Vid sitt besök i Sverige 2008 uppmärksammade FN:s underkommitté mot tortyr (UN Subcommitté for the Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, SPT) att polisen inte gav information till frihetsberövade om deras rättigheter på ett systematiskt och enhetligt sätt (se www2.ohchr.org/english/bodies/cat/opcat/spt_visits.htm). Rikspolisstyrelsen uppgav i anslutning därtill att det fanns ett utkast till informationsblad men att man av olika skäl inte hade färdigställt detta. SPT rekommenderade att informationsbladet borde färdigställas så fort som möjligt och därefter distribueras till samtliga polisstationer.

I sitt svar på SPT:s rapport anförde regeringen att informationsblad, på 40 olika språk, hade färdigställts och gjorts tillgängligt för samtliga polismyndigheter i december 2008.

En kopia av informationsbladet bifogas detta protokoll.

Vid besöket framkom att informationsbladet finns tillgängligt i en pärm i arresten. Det är den ingripande patrullen eller utredaren som delar ut informationsbladet. Att så har skett dokumenteras genom en stämpel på arrestantbladet som stationsbefälet signerar. Vid den översiktliga kontrollen av arrestantbladen var flertalet av arrestantbladen stämplade och signerade. Vid samtal med personal framkom dock att tydliga rutiner saknas om i vilket skede informationsbladet ska delas ut.

Underrättelse till anhöriga m.fl.

Vid besöket efterfrågades myndighetens rutiner för underrättelse till anhöriga och hur man dokumenterar att underrättelse har skett. Från myndighetens sida anfördes bl.a. följande. Anhöriga kontaktas om den frihetsberövade begär detta och om det kan ske utan men för utredningen (jfr 24 kap. 21 a § rättegångsbalken). Det är stationsbefälet eller den utredande polisen som kontaktar anhöriga. Att så har skett antecknas i akten. Det är stationsbefälet som underrättar konsulat när utländska medborgare frihetsberövats (jfr 1 § lagen [1989:152] om underrättelseskyldighet m.m. när utlänningar är berövade friheten). Att så har skett antecknas på arrestantbladet. När ungdomar mellan 15 och 18 år frihetsberövats kontaktar ingripande polispatrull vårdnadshavare och socialtjänsten och notering görs i akten.

Vid den översiktliga kontrollen av avslutade kriminalärenden fanns notering på händelsedokumentet att bl.a. anhöriga och arbetsgivare kontaktats.

Hälso- och sjukvård

I samband med avvisiteringen noterar avrapporterande polisman på omhändertagande- eller arreststantbladet om det finns synliga skador. Den frihetsberövade tillfrågas också om eventuella sjukdomar eller mediciner. Det är stationsbefälet som avgör om läkare ska tillkallas eller om den frihetsberövade ska föras till sjukhus. Det finns en mindre sjukvårdsutrustning och defibrillator (hjärtstartare). Arrestpersonalen deltar i myndighetens utbildning i hjärt- och lungräddning.

Avslutande genomgång

Vid den avslutande genomgången redogjorde JO:s medarbetare för vad som framkommit under besöket.

Jag har tagit del av protokollet. Vad som framkommit föranleder för närvarande inte några åtgärder från min sida.

Hans-Gunnar Axberger